

BARIŞ

İÇİN

BİR

imza

Kürt
İllerinde KHK'lı
Barış
Akademisyenleri

Hollanda
Kraliyeti

İÇİNDEKİLER

01
Giriş .2

03
*Akademisyenlerin
Alan Dağılımı .08*

05
Temel Bulgular .12

07
İmza Süreci .16

09
*İmza Süreci ve
Etkileri .32*

9.1. Psikolojik Etkiler

9.2. Ekonomik Etkiler

9.3. Akademik Etkiler

11
Ekler .42

02
Araştırma Örnekleme .4

04
Araştırma Soruları .10

06
Kişisel Bilgiler .14

08
İmza Süreci ve Etkileri .20

8.1. Psikolojik Etkiler

8.2. Ekonomik Etkiler

8.3. Akademik Etkiler

8.4. İmza Sürecinde Yaşananlar

8.5. Aidiyet ve İmza İlişkisi

10
Sonuç .40

Bu saha araştırması çalışması "Yeni Yaşam Derneği" adına ihraç akademisyenlerden olan Fırat Çapan tarafından "Ekonomi ve Toplum Akademisi" Projesi kapsamında hazırlanmıştır.

01

Giriş Bölümü

Barış için Akademisyenler inisiyatifi kendiliğinden gelişen ve şiddetsiz bir toplum ideali için savaşa karşı barış bildirisini yayınlama cesareti gösteren bir hak temelli çalışma yürüten inisiyatif olarak ortaya çıktı. Bu çalışmada barış için bir imza atan bu inisiyatifin Kürt illerinde yaşayan akademisyenlerin maruz kaldığı hak ihlallerine yönelik bir hafıza oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırma çerçevesinde Diyarbakır merkezli Yeni Yaşam Derneği'nin Hollanda Büyükelçiliği Matra programı kapsamında Kürt illerinde yaşayan “Kanun Hükmünde Kararname”lerle(KHK) ile ihraç edilmiş akademisyenlerin uğradıkları hak ihlalleri ve KHK deneyimlerini, akademik, psikolojik, ekonomik etkileri ile beraber incelemek üzere hazırlanmıştır. Araştırma çerçevesinde 20 KHK'li akademisyen, 1 hekim, açığa alınmış MEB mensubu 1 öğretmen ve görevine devam etmekte olan 2 imzacı akademisyen ile yarı yapılandırılmış ve derinlemesine mülakatla yöntemleri kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bilgilere dayanarak bu çalışma hazırlanmıştır. Görüşülen akademisyenler medyada “*Barış Akademisyenleri*” olarak bilinen ve “*Bu Suça Ortak Olmayacağız*” bildiri metnine imza atan, Kürt bölgelerindeki Üniversitelerde çalışan veya bölgede yaşayan ihraç akademisyenlerdir. Bu çalışma aynı zamanda 2015 sonunda bölgede başlayan çatışmalara birebir tanıklık etmiş ve 21 Temmuz 2016'de ilan edilen OHAL kapsamında ilan edilen KHK'lerle aşama ihraç edilen akademisyenlerin, bölgede yaşama deneyimlerinin farklı toplumsal düzeylerde farklılaşp farklılaşmadığını da analiz etmektedir. Araştırma kapsamında Mardin Artuklu Üniversitesinden 4, Dicle Üniversitesinden 11; Marmara, Van Yüzüncü Yıl, Adıyaman Üniversitelerinden birer akademisyen ve açığa alınmış bir öğretmen ile sözleşmesi iptal edilen bir hekim ile yüz yüze yarı yapılandırılmış anket ve derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Bir akademisyen farklı şehirde olması sebebiyle telefon yoluyla görüşülmüştür. Araştırma kapsamında imza süresince yaşananlar, imza atmada temel motivasyonlar, ihraç süreci ve sonrasında yaşanan psikolojik, ekonomik süreçler ile genel olarak akademik özgürlükler kapsamında bölge Üniversitelerinde ihraçların etkisi üzerinde durulmuştur. Görüşmeler çoğunlukla Yeni Yaşam Derneğinin ofisinde ve kısmen kamusal mekânlarda veya görüşmecilerin iş yerlerinde yapılmıştır.

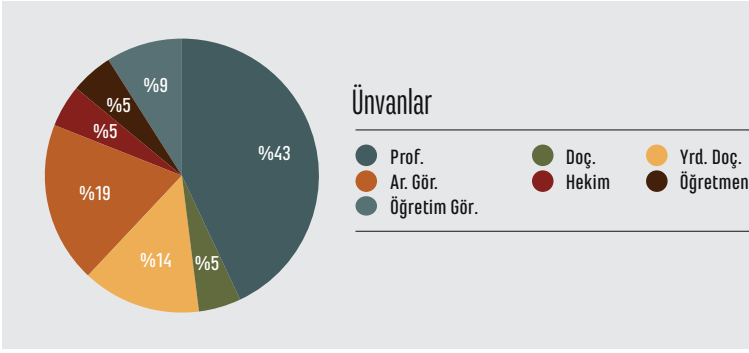
02

Araştırma Örneklemi

Araştırma Kürt illerinde yaşayan veya bölgedeki üniversitelerden ihraç olan KHK'liler ile yine bölgede yaşayan ve KHK'lerden etkilenen bir hekim ve bir öğretmene ile yapılan yüz yüze görüşmelere dayanmaktadır. Ölçmek istediğimiz OHAL'in bölgedeki etkisi olduğundan odak noktamız çoğunluğu Kürt olan veya Kürt illerindeki Üniversitelerden ihraç olan katılımcılardır. Kürt illerindeki Üniversitelerden ihraç rakamları şöyledir. Bunların içerisinde 21 kişi ile birebir görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

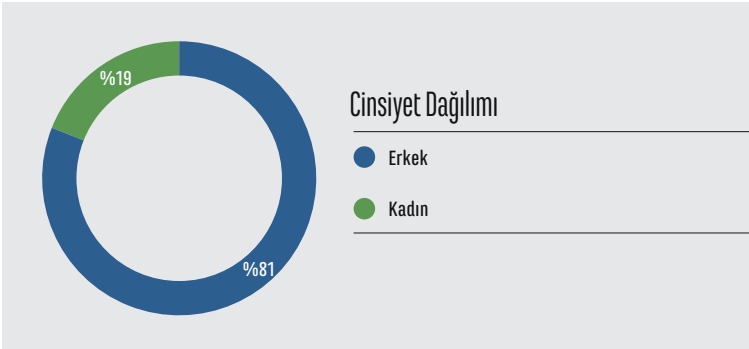
Dicle Üniversitesi	23+1 (Sözleşmesi Yenilenmeyen akademisyen)
Adıyaman Üniversitesi	4
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1
Batman Üniversitesi	3
Bingöl Üniversitesi	1
Hakkâri Üniversitesi	2
Mardin Artuklu Üniversitesi	11 +1 (Ankara Üniversitesinde ÖYP'li)
Munzur Üniversitesi	14
Muş Alparslan Üniversitesi	3
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	13
Şırnak Üniversitesi	+1 (Marmara Üniversitesinde 35. Madde Görevlendirmesi)
Toplam	78

1. Katılımcıların hak ihlallerine uğramalarına sebep olan imza metni, yine 2015-2016 arası bölgede yaşanan çatışmalara ilişkin olduğundan, bu farklı toplumsal çerçeve farklı deneyimler ve farklı etkilere sebep olmaktadır. Araştırmaya dâhil olan mahreç akademisyenlerin akademik unvanlara göre dağılımı aşağıdaki grafikte belirtilmiştir. Buna göre ihraç edilen 9 profesör, 1 doçent, 3 Yrd. Doç. (o dönemki isimle) 2 öğretim görevlisi, 4 araştırma görevlisi 1 hekim ve 1 öğretmen araştırmaya dâhil olmuştur.

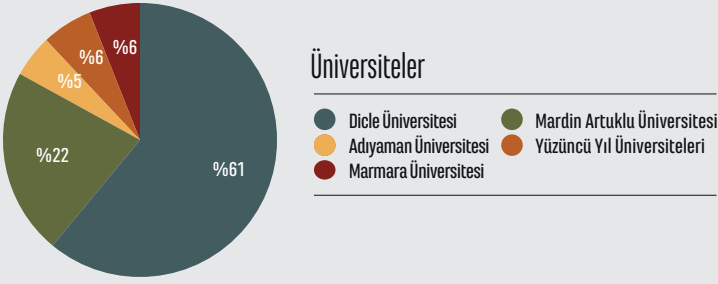

Araştırma katılımcılarının yarısından fazlası akademik kariyer bakımından yardımcı doçent ve üstü bir akademik unvana sahipken ihraç edilmiştir.

Cinsiyete göre dağılım incelendiğinde ise araştırma örneğine dâhil edilen 21 kişiden katılımcıların 4'ü Kadın, 17'si Erkektir.

Araştırma kapsamında görüşme gerçekleştirilen akademisyenlerin görev yaptıkları kurum bakımından incelendiğinde ise katılımcıların Mardin Artuklu Üniversitesinden 4, Dicle Üniversitesinden 11, Marmara, Van Yüzüncü Yıl, Adıyaman Üniversitelerinden 6'er akademisyenden oluştuğu görülmektedir. Akademisyen katılımcıların %61'i Dicle üniversitesinde akademik çalışma yürütürken görevinden alınmıştır.

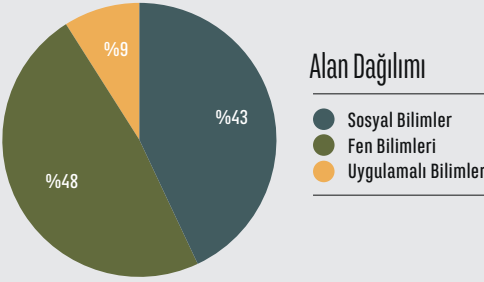

Akademisyenlerin Alan Dağılımı

İhraç edilen akademisyenlerin alan dağılımları incelendiğinde ise tablo Türkiye'nin batı illerindekinden biraz daha farklı olmaktadır. Batı illerinden imzacı akademisyenlerin büyük çoğunluğu Sosyal Bilimler alanlarında çalışma yürütürken, Kürt illerindeki ihraç edilen akademisyenlerin büyük oranı Fen Bilimleri alanlarında çalışmalar yürütmektedir. Buna göre araştırmaya dâhil olan katılımcıların 10'u Fen Bilimlerinden, 9'u Sosyal Bilimlerden, 2'si ise Uygulamalı Bilimler alanında akademik çalışma yürüttüğünü belirtmiştir.

04

Araştırma Soruları

Araştırma Soruları kişisel bilgiler haricinde İmza Süreci, İhraç ve Psikolojik Etkiler, Ekonomik Etkiler ve Akademik Etkiler kısımlarından oluşmaktadır. Sorular bölgede yaşayan akademisyenlerin yaşadıkları deneyimler, bölgede yaşamının ve kimliklerin etkisi ile üniversiteler, akademik üretim ve akademik dayanışma açısından ihraçların etkileri ölçmek üzere hazırlanmıştır. Aynı zamanda akademisyenlerin yaşadıkları hak ihlalleri, ihraçların fiziksel ve psikolojik sağlık üzerine etkileri, ekonomik yansımalar ile aile ve sosyal çevre açısından etkileri de araştırma sorularına dahil edilmiştir. Tüm görüşmeler görüşülenlerin rızası alınarak kaydedilmiştir.

05

Temel Bulgular

Araştırmada elde edilen temel bulgular ana başlıklar halinde kategorize edilmiştir. Bu kategorilere göre imza süreci ve imza sürecinden sonra başlayan işten atılmalar, ihraçlar süreci olarak iki temel kategoride irdelenmiştir. Gerek imza süreci gerekse imza sürecinden sonra yaşanan gelişmeler imzacı akademisyenlerin çok farklı düzeylerdeki baskılara maruz kalmaları, maruz kalınan hak ihlallerinin yarattığı etkiler bakımından sınıflandırma yapılmıştır. Buna göre temel bulguların kişisel olarak yarattığı etkiye kısaca değinilmiştir.

06

Kişisel Bilgiler

- Katılımcıların 3'ünün birinci derece akrabalarından biri ya ihraç ya da bir dönem açığa alınarak OHAL sürecinden doğrudan etkilenmiştir.
- Katılımcılardan 7'si ihraç sonrası mesken değiştirmek zorunda kalmış, 3'ü yaşadığı şehirden başka şehire taşınmak zorunda kalmıştır.
- Katılımcılardan Dicle Üniversitesinde çalışanlara “*Bu suça ortak olmayacağız*” metni sebebiyle dava açılmasının yanında ayrıca “örgüt üyeliği” soruşturması açılmıştır. İlk davadan tüm katılımcılar beraat almış ikincisinden ise soruşturma herkes için takipsizlikle sonuçlanmıştır.
- KHK ile yurt dışı yasağı almış olanlarda 7 kişinin pasaport tahdidi kaldırılmış diğerlerinin Nüfus müdürlüklerine tahdid kaldırılması başvurusu henüz sonuçlanmamıştır.

07

İmza Süreci

- İmza metni tüm katılımcılara internet üzerinden ulaşmıştır.
- Katılımcılar çoğunlukla metni interette dolaşan başka konulara dair diğer imza metinleri gibi gördüklerini bu kadar ses getireceğini tahmin etmediklerini ifade etmişlerdir.
- “*Bu Suça Ortak Olmayacağız*” metnine imza atan katılımcıların tümü temel motivasyonlarının çatışmaları durdurmak ve barış sürecine geri dönülmesi olduğunu imza metnini buna yönelik ellerinden geleni yapmak adına imzaladıklarını ifade etmişlerdir.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu kimlikleri ile imza atma arasında bir ilişki olmadığını, bazıları ise kimliklerinin kısmi bir ilişki olduğunu ama bunun temel belirleyici olmadığını ifade etmişlerdir. Siyasal duruşlarının kimlikten çok, insani ve evrensel ilkelere bağlı olarak geliştiğini belirtmişlerdir.
- Katılımcılar imzacı akademisyenlerin çoğunluğunun ülkenin Batı'sında yer alan üniversitelerde çalışan ve etnik olarak Türk olan kişiler olmaları ile birçok Kürt akademisyenin imza atmamış olmasını da imza atmada kimlikten çok insan hakları ve hukuk gibi evrensel değerlerin etkisini gösterdiğini dile getirdiler. Kürt illerindeki üniversitelerde imza sayısının az olması ise kısmen *taşra üniversitelerindeki baskı, kısmen de korku kültürüne* bağlamışlardır.
- Katılımcıların çoğu imza metninin içeriğini normal bulmuş, yaşananların ağırlığı karşısında metnin dilini uygun olduğu görüşünü savunmuştur. Katılımcılardan ikisi ise metnin biraz daha yumuşak yazılabileceğini ifade ederken diğer bir katılımcı ise kamusal güvenliği düşünen

bir grup olarak örgüte(PKK) seslenmeme eleştirisini haklı görmüş ve sivil kayıpların yaşanacağını öngörerek örgüte de çağrı yapılabileceğini söylemiştir.

- Bugün aynı metne yine imza atıp atmayacağı sorusuna katılımcılardan ikisi cevap vermemeyi tercih etmiş, diğerleri ise yine aynı durumda tüm yaşananları da göz önünde tutarak imza atacağını beyan etmiş ve metnin arkasında durmuşlardır.
- Çatışma bölgesinde yaşıyor olmak ve çatışmaları doğrudan gözlemlemek, katılımcıların çoğunluğunu oldukça etkilemiş, çatışmaları ve ölümleri durduramama hissi doğurmuş ve imza atmalarında bu etkili olmuştur. Ama ağır çatışmalar ve olaylara doğrudan maruz kalmak bir katılımcıya göre kısmi bir baskı yaratarak imza atabilecek kişileri caydırmıştır.
- İmza metnini tüm imzacılar kendi inisiyatifleri ile imzalamışlar; herhangi bir üçüncü tarafın etkisinde kalmadıklarını ifade etmişlerdir.
- Cumhurbaşkanı'nın açıklamasından sonra imzacılar metnin daha da gündem haline geldiğini ve bu açıklamalar ve sonrasındaki bazı kesimlerden gelen tehditler ile endişeye kapıldıklarını ifade etmişlerdir. Fakat Kürt illerinde yaşamının getirdiği normal tedirginlik haline kısmen alışık olduklarından bunun hayatlarını çok büyük oranda etkilemediğini söylemişlerdir.
- “*Bu Suça Ortak Olmayacağız*” metninin etkisine ilişkin olarak katılımcılar çoğunlukla çatışmaları durduramaması konusunda görüş birliğinde olmuşlar, kısa vadede imzacıların şeytanlaştırılarak kutuplaşmanın

körüklendiğini ifade etmişlerdir. Fakat yaşananların kamuoyuna ve uluslararası medyaya duyurulup göz önüne serilmesi ve uzun vadede barış savunusu adına tarihe not düşülmesi hususlarında olumlu etkisi olduğunu savunmuşlardır. Bu bakımlardan kısa vadede çok fazla olumlu etkisi görülmesi de uzun vadede olumlu etkileri olacağına dair bir inanç gözlemlenmiştir.

- İmza süreci ve sonrasında ihraçlar ile katılımcılar vatandaşlık haklarının tümünden mahrum kaldıklarını, *seyahat etme özgürlüğü, çalışma özgürlüğü ifade özgürlüğü* gibi temel haklarının ellerinden alındığını ifade etmişlerdir.

00

İmza Süreci ve Etkileri

İmza sürecinde Barış için bir imza atan akademisyenlerin maruz kaldığı hak ihlallerinin yarattığı etkiler ruhsal, sosyal, psikolojik, ekonomik gibi birçok alanda kalıcı hasarlara sebebiyet verdiği saha çalışmasında tespit edilmiştir. Çalışmanın bu kısmına imza sürecinde akademisyenlerin yaşadığı baskı ve maruz kaldıkları hak ihlallerinin bıraktığı kalıcı etkilerden psikolojik, akademik ve ekonomik etkiler analiz edilmiştir.

8-1. Psikolojik Etkiler

- İmzacıların çoğu ihraç olacaklarını beklediklerini bu yüzden ihracı ilk duyduklarında büyük bir şok yaşamadıklarını ama yine de işlerini kaybetmeyi duymalarının onları etkilediğini söylemişlerdir.
- Katılımcıların çoğu aile bireylerinin de bu süreçten etkilendiklerini ama ihraç süresince ailelerden çoğunlukla destek gördüklerini ifade etmişlerdir. Kürt illerinde yaşamın bir avantajı olarak gerek aile gerekse dost çevresinden dayanışma gösterilmesi oldukça yaygındır. İhraç olan bireyler olarak Kürt illerinde yaşamın dezavantaj şöyle dursun oldukça avantajını yaşadıklarını ihraç kimliklerinden dolayı baskı görmediklerini hatta bunun cemaat ile ilişkili kişiler içinde böyle olduğunu gözlemlediklerini söylemişlerdir.
- Sadece kısmen üniversitelerdeki bazı tanıdıkların bu süreçte kendilerinden uzaklaştıklarını çoğu katılımcı dile getirmiştir.
- Katılımcıların 3'ü ihraç süresince eşiyile bazı sıkıntılar yaşadığını ifade etmiş bu katılımcılarda ikisi evlilik ilişkisini korumuş bir katılımcı ise boşanma aşamasına geldiğini ifade etmiştir. Diğer katılımcılar ise eşleriyle ilişkilerinin ihraçtan etkilenmediğini dile getirmişlerdir.
- Katılımcılardan 4'ü psikolojik destek almış, üçü bu süreçte psikiyatrik ilaçlar kullanmıştır. Kadın katılımcıların tümü psikolojik destek almıştır.

- Katılımcılarda 4'ü ihraç sonrasında ihraç ve sonrasında yaşadıkları stress ile ilişkilendirdikleri sağlık sorunları yaşamışlardır.
- İhraç sonrası değersizlik ve dışlanmışlık duygusu katılımcılar arasında kısmen görülse de katılımcıların büyük çoğunluğu Kürt illerinde yaşamalarının kapsayıcı yönüne vurgu yapmışlardır.
- Anayasa Mahkemesi kararı sonrası beklentiler olmuşa da akademisyenlerin çoğu dönüş bakımından, üniversitelerin kötü durumunu göz önüne alarak büyük bir beklenti içerisine giremediklerini ifade etmektedirler.
- Dönüşte hissedecekleri duyguyuda haklılığın verdiği gurur ve onur hissi olduğunu ifade etmişlerdir.
- Kürt illerinde yaşamının ve etnik kimlikten kaynaklı daha fazla baskının zaten hep var olduğunu buna alışkın olduklarını ve imza ve ihraç süreçlerinde bunu ayrıca hissetmediklerini ifade etmişlerdir.
- Kadın katılımcılar ihraç oldukları dönemde yapılan ev baskınlarından psikolojik olarak daha fazla etkilenmişlerdir.
- İhraç süresince en yoğun duygular olarak öfke ve hayal kırıklığı ön plana çıkmıştır.
- Geçen süre içinde güçlenme süreçleri bakımından ihraç akademisyenler ayakta kalmayı ve hayatta zor şartların üstesinden gelmeyi, insanlarla daha fazla ilişki kurmayı-tanımayı, iş kurmayı ve dayanışmayı öğrendiklerini, kurumsal bağlardan kurtulmanın onları gerçek hayatla tanıştırdığını ifade etmişlerdir. Bu sebeple hayata karşı dirençlerinin arttığı ve iş yükünden kurtulmanın farklı sosyal faaliyetlere girişmek için zaman kazandırdığını ve bu sürecin bir öğrenme sürecine dönüştüğünü söylemişlerdir.

8-2. Ekonomik Etkiler

- Katılımcılardan 5'i ihraç sonrası emekli olmak zorunda kalmış, emekli olanlardan bir akademisyen emekli ikramiyesini alamamıştır.
- Katılımcılardan üçü hariç diğerleri kendi meslekleri ile ilgili iş yapamadıklarını farklı sektörlerde iş aradıklarını belirtmiştir.
- Katılımcıların 6'sı iş aramayı bırakmış veya hiç iş arayışına girmemiştir.
- Evli olanlardan 12 katılımcının eşleri çalışmaktadır. (bekâr olan 3 katılımcı vardır)
- Katılımcılardan 9'u sendikal yardım almakta iki sendikal olmayan katılımcı ise herhangi bir sivil toplum kuruluşundan yardım almamaktadır.
- Katılımcılardan çoğu akrabalarından destek ve ya destek teklifi almışlardır.
- Çalışanların iş sektörleri dersanecilik, dil eğitmenliği, spor salonu işletmeciliği, tarım işleri, sivil toplum kuruluşu yöneticiliği, çevirmenlik, psikolojik danışmanlık alanlarıdır.
- Ücretlenme konusunda çalışanlar içinde iki kişi hariç KHK'lı olma sebebiyle dezavantaj yaşadıklarını ifade etmişlerdir.
- Katılımcıların ekonomik anlamda bazı sorunlar yaşamış olsalar da birçoğu 3 yılın sonunda iş, ailevi ve çevresel destek ile toparlanmaya başlamışlardır.
- Akademisyenlerden ikisi ihraç sonrası Eğitim Sen sendikası hariç Kürt siyasal hareketi ve sivil toplum kurumlarının imzacılara yeteri kadar sahip çıkmadığını bu konuda yetersiz kaldıklarını düşünmektedirler.

8-3. Akademik Etkiler

- İhraç hocaların tümü üniversitelerinin en seçkin akademisyenleri arasında olduğu gözlemlenmiştir. Bu hem eğitim yapılan okullar hem de atıf sayısı bakımından geçerlidir. İhraç edilen akademisyenlerden biri kendi üniversitesinde en çok atıf almış hocalardan birisidir.
- Bölge üniversiteleri sıralanma bakımından ihraç öncesi ve sonrası karşılaştırıldığında ulusal üniversite sıralamalarında ciddi bir geriye düşüş yaşamışlardır.
- Akademik üretim bakımından tüm katılımcılar istinasız gerileme yaşamış, çoğu akademisyen akademik üretimi tamamen durdurmuş ve akademiden umudu kesmiştir. Katılımcılardan bir kısmı dönse bile eskisi gibi akademik motivasyonu olacağına inanmadığını ifade etmiştir.
- Çalışan akademisyen katılımcı açısından da imza öncesi ve sonrası bilimsel makale yazma sayısı düşmüştür. Bu bakımdan bu sürecin ihraç olmayan akademisyenler açısından da akademik olarak gerileme yarattığı gözlemlenmiştir.
- 3 katılımcı ihraç sonrası düşüncelerini öncesine oranla daha rahat ifade ettiğini söylemiş bunlar dışındakiler bu süreçte fikirlerini daha temkinli dile getirdiklerini ve kendilerine kısmen otosansür uyguladıklarını belirtmişlerdir.
- Katılımcılara göre Türk Üniversiteleri dayanışma bakımından yetersiz kalmakla kalmamış, bu süreçte oldukça kötü bir sınav vermişlerdir. Bir kaç dayanışma insiyatifi haricinde her hangi bir destek olmamıştır.
- Dünya üniversitelerinin ise ellerinden geleni yaptıklarını, Türk Üniversiteleri ile karşılaştırıldıklarında daha fazla bir dayanışma sergilediklerini belirtmişlerdir.

- Katılımcıların yarısı yurt dışı yasağı sebebiyle varolan bağlantılarını kullanamayarak uluslararası iş ve eğitim olanaklarından mahrum kaldıklarını ifade etmişlerdir.
- Tüm Barış Akademisyenleri içinde ihraç edilen Prof. ünvanlı hocaların yüzde 10'u Dicle Üniversitesi Fen Fakültesi'nden ihraç edilmiştir. Bu hocalar bölümlerinin en çok atıf alan hocaları arasındadırlar ve ihraç edilmelerine rağmen eski yayınlarına yapılan referanslardan üniversiteleri ulusal ve uluslararası sıralama kriterleri açısından faydalanmaya devam etmektedir.
- Çok sayıda doktora ve yüksek lisans öğrencisi çalıştıkları konu ile ilgili hocalarını ile çalışamaz duruma gelmiş, çalıştıkları konunun uzmanı olmayan hocalara yönelmek zorunda bırakılmışlardır.
- Bir katılımcı hakemliğini tamamladığı makaleler bulunan dergi hakem kurulundan çıkarılmış iki katılımcının TÜBİTAK Projeleri akamete uğramıştır.

'8-4. İmza Sürecinde Yaşananlar

11 Aralık 2016'da ülkenin Kürt illerinde başlayan çatışmalar ve sokağa çıkma yasakları buyunca yaşanan insan hakları ihlallerine dikkati çekmek ve Devleti tekrar "Kürt Meselesi'nde" barışçıl yöntemlere dönmeye çağıran "Bu Suça Ortak Olmayacağız" isimli bildiri kamuoyuna duyuruldu ve akademisyenlerin imzasına açıldı. Kısa sürede metne imza atan akademisyen sayısı 1126'ya ulaştı. Bu arada 2015 yılı ortalarında itibaren Kürt illerinde Devlet ile PKK militanları arasında çatışmalar yoğunlaşmış ve eski durumdan farklı olarak çatışmalar bu sefer şehir ve ilçe merkezlerinde yoğunlaşmış olup sivil halkı doğrudan etkileyen uzun süreli sokağa çıkma yasakları yaşanmıştı. Yaşanan hak ihlalleri, yaşam hakkının ve ifade özgürlüğünün ihlali, yerinden etme, işkence ve kötü muamele, yargısız infaz gibi geniş çapta ihlallerini kapsıyordu. Uluslararası Kriz Grubu'nun raporuna göre Temmuz 2015'ten başlayarak yirmi bir ayda en az 2.748 kişi öldü, yaklaşık 100.000 kişi evini kaybetti ve 400.000 kadar kişi geçici olarak yerinden edildi. IHD Diyarbakır Şubesi'nin raporuna göre 75'i çocuk olmak üzere ölenlerin 320'si sivil. Çatışmaların kent merkezlerinde yaşanması sebebiyle sivil ve militan ayırımı yapmak kolay olmadığından sivil ölüm sayısı muhtemelen daha fazladır. Çatışmalar süresince 40 ilçede birkaç saat ile bir kaç ay arasında değişen sokağa çıkma yasakları ilan edildi. Bazı mahalleler tamamıyla boşaltıldı ve çatışma sonrası tümüyle harabeye dönüştüler. "Bu Suça Ortak Olmayacağız" metni tüm bu yaşanan süreç ışığında bir muhalefet metni olarak ortaya çıktı. Devleti yönetenler ise belirli çizgideki politikada karar kılmışlar ve bu imzacıların taleplerinin tam tersi istikametindeydi. Devletin en üst düzeyinden bildiriye ilişkin sert tepkiler gecikmedi

2): <https://www.crisisgroup.org/tr/europe-central-asia/western-europemediterranean/turkey/253-managing-turkeys-pkk-conflict-case-nusaybin> erişim tarihi 08.03.2020.

3): https://hakikatadalethafiza.org/wp-content/uploads/2016/09/2016.08.30_IHD_CatismaliOrtam_Y%C4%Bill%C4%BıkBilanco.pdf erişim tarihi 08.03.2020

4): <https://tihv.org.tr/tag/sokaga-cikma-yasaklari/> erişim tarihi 08.03.2020

ve dönemin Cumhurbaşkanı metni imzalayanlar için “Bu aydın müsveddeleri kalkıp devletin katliam yaptığından bahsediyor. Ey aydın müsveddeleri siz karanlıksınız. Aydın falan değilsiniz” diyerek hedef aldı. Yine aynı gün “İlgili kurumlarımızın da anayasamıza ve yasalarımıza göre açık suç teşkil eden bu ihanet karşısında, anayasal ve yasal gereklerini yapacaklarına inanıyorum” diyerek İmzacılara karşı yargı kurumuna mesaj vermiş oldu. Bu açıklamaların ardından imzacılara yönelik, siyasi partiler, YÖK ve üniversiteler ile basın yayın kuruluşlarında geniş çaplı bir karalama kampanyası başladı ve akademisyenler hedef tahtasına kondu. Bazı gazeteler “PKK’nin Suç Ortakları”, Hain İmzacılar Ermeni Aşığı Çıktı”, “Uzatmayın, Atın Bu Adamları”, Gitsinler Dağa Çıksınlar” gibi manşetler attılar. Üçüncü kez akademisyenleri hedef alan Cumhurbaşkanı imzacıları “zalim ve alçaklar” olarak niteledi. Bu süreçte birçok üniversite İmzacı akademisyenlerle ilgili soruşturmalar başlattı. Bu arada imzacı sayısı bu açıklamalara bir tepki olarak 2112 sayısına ulaştı. Üniversitelerde ise imzacılar, işten çıkarmalar, sözleşmelerin yenilenmemesi gibi baskılarla karşılaşmaya başladılar.

Savcılıkların başlattığı soruşturmalar İstanbul Cumhuriyet Savcılığında toplanarak imzacılar 713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun (TMK) “örgüt propagandası” fiilini düzenleyen 7/2 maddesi kapsamında ifadeye çağrıldı. Dört akademisyen 31 Mart’ta tutuklandı ve yaklaşık 40 gün ceza evinde kaldıktan sonra serbest bırakıldılar.

Saha çalışmamızda görüşülen katılımcılara bu sürece dair soru sordüğümüzda çoğu imza atma süreçlerini insan haklarına dair sorumluluk bilinciyle ellerinden gelen yegâne şey olarak görmüş ve çoğunlukla attıkları imzanın bu kadar ses getireceğini düşünmemişlerdir. Bildiriye imza atan 1. katılımcı metni okuduğunda ilk başta biraz ağır bulduğunu hissettiğini ama daha sonra yaşananların da ağır olduğunu belirterek imzalamaya karar verdiğini ifade ederek şöyle devam etti.²

5): <http://www.agos.com.tr/tr/yazi/13975/erdogan-baris-icin-akademisyenler-i-he-def-aldi-aydin-degil-cahilsiniz>

“Cemilenin ölümü çok ağırdı mesela. Memurların ilçelerden çıkarılıp halkın orda kalması mesela bu bana çok ağır geldi. Devlet kendi çalışanını çıkarıyor ilçeden çünkü ilçesinde yabancılar var ama halkı çocukları orda bırakıyor. Hepsini çıkarsa kabul ama demek ki bazılarını daha değerli görüyor. Bunlardan dolayı imza attım”

2.katılımcı yine bu tür imzaların bir sonuç verdiğini düşünmediğini söyleyerek internette dolaşan herhangi bir imza metni olarak gördüğünü ve imza atıp atmama kararı konusunda çok düşünmeden imza attığını belirtti.

“Türkiye’de İslamcıların çok kullandığı bir örnek var. Derler işte karınca Hac’a gidiyormuş dalga geçmişler sen yetişemezsin ki. Olsun en azından bu yolda ölürüm demiş karınca. Benimki de biraz böyle. En azından sözümü söyledim. Yoksa bunun bir sonuç üreteceğini, iktidarın sokağa çıkma yasakları konusunda dönüp kendine bakacağını düşündüğümde değil. Böyle bir şey beklemiyordum iktidardan ama nihayetinde sözümü söylemek için attım imzayı.”

3. katılımcı imzayı arkadaşlarını yalnız bırakmamak amacıyla dayanışma ruhuyla attığını ve imza sayısının hem bulunduğu üniversite hem de genel anlamıyla fazla olmasının baskı yapmayı zorlaştıracığını düşündüğünü ifade etti.

“...inisiyatif alanlar az kişi olurlarsa çok üzerlerine gidilir. Yalnız oldukları görülürse daha ağır muamelelerle karşılaşılır diye düşündüm. Temel motivasyonum buydu. ...Başta biraz mesafeliydim. Cumhurbaşkanı’nın hakaretlerini gördüm. Televizyon yayınlarını gördüm. Sedat Peker’in tehditlerini gördüm ondan sonra imzaladım. İkinci grupta imzaladım.

5. katılımcı coğrafyamızda yaşananlara karşı tepkisiz kalmamız düşünülemezdi zaten diyerek şöyle devam etti. “Bir şey yapmamız gerekiyordu her gün herkes ölüyordu ve bu metin ortaya çıktığında işte tam aradığımız şey buydu dedik. Keşke bu metin buradan çıksaydı. Zaman zaman kendime bunu söylüyorum ve

arkadaşlarla paylaşıyorum... Bizler bir araya gelip bu metni kâğıda dökebilseydik” Yine aynı biçimde 6. katılımcı “Yanı başınızda kıyamet kopuyor bastığınız yer bombalardan sallanıyor. Ben o gün utandım. Öyle utandım ki şuan aklıma gelince dahi utanıyorum. Meraktan insanların yüzüne baktım insanlar ne hissediyorlar diye. Herkes utanıyordu. Öyle bir dönem yaşadık ve metin önümüze geldi hiçbir şey yapamıyorsunuz. Kent merkezinde çatışmalar var, her gün insanlar ölüyor. Cesetler yerde kalmış. İnsanlar çocuklarını buzdolabına koymuş ve hiçbir şey yapamıyorsunuz. O anda bir metin geldi imza bir şey yapalım bari belki işe yarar diye. Temel motivasyonum buydu.”

10.katılımcı ise yine dayanışma motivasyonunu ifade ederek şöyle devam etti:

“..zaten cehennemın içerisindeydim...ve daha çok işte Türkiye tarafındaki dostlarımızın akademisyen arkadaşlarımızın imzalamasının daha doğru olduğunu düşündüm. Birkaç gün sonra bu tür şeylerde hiç düşünmeden dayanışma göstermek adına imzalıyoruz. Metni de çok okumadım doğrusunu söylemek gerekirse, gerek de yoktu noktası virgülüne okumaya. Tavır olarak çok önemliydi ve önemli ve saygın olmaya devam ediyor. Temel sebep katliama bir ses vermektir. Çünkü herkesin sustuğu bir zamandı.”

12. katılımcı “yaşadığı yerin çatışma bölgesinde olmasının çok etkili olduğunu söyleyerek insanların ölmesini bir nebze olsun durdurmak çabası ve 2013-2015 arasında yaşanan çözüm sürecine dönülmesini sağlamak olarak ifade ederek talimat almadıklarını ve ellerini vicdanlarına koyarak imza attıklarının” ifade etti. Bununla birlikte yaşanan çatışmaların bomba ve silah seslerinin kendilerini ve çocuklarını psikolojik olarak etkilediğini, bu durumu çocuklarına açıklamakta zorlandıklarını ilave etti. Ayrıca “üniversitedeki odalarına ve lojmanlara mermilerin geldiğini ve üniversitenin garaj kısmında bir arkadaşın yaralandığını, bu gibi şeylerden çok etkilendiklerini ve bunları görmezden gelmenin insanın vicdanına dokunduğunu bunlara dur demek gerektiğini” söyledi.

14. katılımcı yaşanan ortamı şizofrenik bir ortam olarak nitelerek “bir yanda bomba ve çatışma sesleri diğer yanda hiçbir şey olmamış gibi gidip ders anlatmanın çelişik durumundan bahsederek imzanın bu duruma karşı aslında yapılan çok basit bir girişim olduğunu” ifade etti.

16. katılımcı ise yine diğer katılımcıların çoğuyla görüş birliği içinde “bildirinin bu kadar ses getireceğini düşünmediğini, aslında hedef göstermeler sonucunda yankı bulduğunu” vurguladı. Bunun yanında ateşin düştüğü yerde olduklarını en çok canı yananın burada yaşayanlar olduğunu ekledi.

18. katılımcı apolitik bir kişi olmasına rağmen imza sürecinde imza atmaya karar vermesini şöyle tarif ediyor.

“Vicdanen rahatsızdım. İnsanların orada ölüyor olması ve bizim hiçbir şey yapmamamız bende çok etkiliyordu ve o süreç benim için bir bunalım süreciydi. Bazen bunu insanlara anlatamıyorsunuz diyorlar ki sana ne oluyor dercesine benim tanıdığım kimse yok akrabam yok orda ama insan vicdanen rahatsız oluyor. Birde onu görüyorsunuz o sesleri duyuyorsunuz anne olarak kadın olarak empati yapıyorsunuz. Orda insanlar ölüyor çocuklar kalıyor orda, çocuklar ölüyor. Orda insanlar yaşıyor ve hayatları risk altında. Böyle olunca siz de oturup çalışmama bakayım diyemiyorsunuz. Kaç defa arkadaşlar beni gelip ağlar vaziyette bulmuşlardı ve sana ne oluyor diye ciddi ciddi soruyorlardı. Ekonomik durumun iyi, yaşam standartların iyi, Diyarbakır standartlarına göre yüksek, evim arabam var çocuklarım var hiç bir problemim yok ama bireysel olarak mutlu olmak yetmiyor. Toplumsal olarak mutlu olmayınca. Mutluluğu bırakın birileri ölürken siz orada mutlu olamıyorsunuz. Ben bunun ağır travmasını yaşıyordum yani ne yapılabilir diye düşünüyordum. Dediğim gibi öyle aktif bir siyasi şeyimde yoktu hiçbir faaliyete katılmam, hiçbir şey yapmam. Normal çok rutin hayatı olan biriydim. Ama o süreçte insan dayanamıyor. Ne yapılabilir ne edilebilir derken o süreçte imza karşıma çıktı. Bu kadar ses getireceğini de tahmin etmemiştim. Ne olabilir ki bir imzadır diye düşündüm. Tek şey belki birileri duyar da, belki bir çözüm bulunabilir.

Çünkü bakıyorum siz bu süreci yaşarken akşam eve geliyorsunuz televizyona bakıyorsunuz hiçbir şey yok. İnsanlar normal hayatına devam ediyor. Eğlence programları var. İnsanlar haberdar değil burada bunların yaşandığından. O imza belki birileri bir şeyler duyar eder, belki yetkililer duyar da bir şeyler yapılır diye düşünerekten imza attım.”

8-5. Aidiyet Ve İmza İlişkisi

Araştırmayı yaparken katılımcıların aidiyet ve bunun imza atmada etkisini de sorduk. Türkiye'nin kimlikler çerçevesinde kutuplaştığı, siyasetin kimliklere sıkıştığı bir dönemde katılımcılar Kürt olmak, Türk olmak, Alevi olmak gibi aidiyetlerinin imza atmalarında çoğunlukla etkisi olmadığını ifade ettiler. Aidiyetin etkisi var olduğunu belirten katılımcılar bunun ancak kısmi bir etki olduğunu ve imza atmada temel belirleyici olmadığını ifade ettiler. Bu bakımdan imza metninin kimlikler siyasetine sıkışmış Türkiye'de bunu aşan ve farklı kesimlerin buluşabileceği bir platform olarak görülebilir. Katılımcılar burada yaşanan acılara karşı ülkenin batısından da bir ses geldiğini ve çoğunlukla inisiyatif alanların kimliklerinden bağımsız, insani ve hak temelli hareket ettiklerini vurguladılar.

Katılımcı kimliğinin etkisini şöyle ifade etti;

“..ben Kürdüm diye mutlaka HDP'ye oy vermeliyim gibi bir düşüncem yok. Benim için Kürt öğrencim de Türk öğrencim de aynı pozisyondadır. Ama tabi ki sol kökenli olmak kendimi o bakımdan geliştirmiş olmak etkili oldu. Bunlar Isparta'nın bir ilçesinde de olsaydı gene imza atardım. Ben evrensel olana inanıyorum. Eğer bir anne kızını Isparta buzdolabında saklamak zorunda kalıyorsa bu Ispartada da olsa Şırnak'tada olsa yine imza verirdim.”

Katılımcı ise kimliğinin bir etkisi olmuş olsa bile bunun olumsuz olduğunu ifade etti.

“Ben Kürdüm, Aleviyim ama mesela şunu fark ettim. Başka halkları savunurken daha rahattım. Kürt’leri savunurken biraz “acaba milliyetçiliğe kaçıyor muyum?” diye düşünüyordum. O yüzden etkisi olmuşsa (imza atmada) bu olumsuz bir etki olmuştur. Ama nihayetinde evet imza metni Kürt’leri merkeze oturtuyordu ama bütün halkların özgürlüğünü savunan bir metindi.”

6. katılımcı ise özellikle imzacıların içinde Kürt olmayan hatta bu işe çok dokunmayan kıyıda kalmış hocaların olduğunu bildiğini söyleyerek bunun muhtemelen olan bitenlerin ağırlığından kaynaklı olarak meselenin onlara kadar sirayet etmiş olabileceğini dile getirdi. Ayrıca katılımcı imzacıların içinde birçok Kürt ve bu meseleden yara almış kişilerin olduğunu ancak tüm imzacılar içinde bunların ana gövdeyi oluşturmadığını, sayılarının daha sınırlı olduğunu söyleyerek;

“etnik kimlikten çok politik kimliğin etkili olduğunu ve bu politik kimliğin Kürt Meselesi konusunda devletin hâkim pozisyonunu beğenmeyen ve meselenin güvenlik ve şiddetle değil Demokratik perspektif üzerinden çözülmesini isteyen içinde liberal ve feminist ekollerin de bulunduğu ama daha çok sosyal demokrat ve sol-sosyalist çizgide insanlardan oluştuğunu” ekledi.

7. katılımcı ise imzacıların içinde inançlı Müslüman olan, Sosyalist olan, Kürt olan Çerkez olan Arap olan insanlar olduğunu yani farklı cephelerden insanların dahil olduğunu dolayısıyla ortak noktanın bu yaşananların kabul edilemez, insanlık onuruna aykırı bir durum ve suç teşkil etmesinden dolayı ses verme ihtiyacı olarak gördüğünü ifade etti.

20. Katılımcı kimliğinin Kürt olmanın etkisini şu şekilde dile getirdi.

“Sonuçta bir Kürt kimliğiniz var buna karşı hassasiyetleriniz var. Ama tabii yaşananlar başka yerde de olsaydı yine imza atardım. Bu, Kürt'lere ilişkin olduğu için değil temelde insan hakları kaygısıyla hak hukuk kaygısıyla imza attım. Dolayısıyla kimliğimin bir etkisi olsa da temel belirleyici olarak kimliğimden ziyade insani duruş olarak tanımlayabilirim. Benim kimliğim Kürt ama tüm hayatımı belirleyen Kürt'lük değil. Başka değerlerim de var. Hak, hukuk, adalet gibi değerler de siyasal duruşumu etkiliyor.”

Barış için bir imza atma gereği duyan Barış Akademisyenlerinin maruz kaldıkları baskı, hak ihlalleri sadece imza süreci ile sınırlı kalmamıştır. Hak ihlallerinin yoğunca yaşandığı sürecin ihraç süreciyle katmerleştiği tespit edilen önemli bulgulardandır. Psikolojik etkilerle birlikte elden alınan çalışma hakkı, seyahat özgürlüğü gibi anayasaya aykırılık teşkil eden ihlaller, çok daha uzun soluklu psikolojik etkilerin yanında sosyal yaşamı da tahrip edici düzeyde olan etkilerdir.

09

İhraç Süreci ve Etkileri

39-1. Psikolojik Etkiler

İmza süresince imzacı akademisyenler soruşturma, iş sözleşmesinin fesh edilmesi, bilimsel toplantılardan çıkarılma vb. baskılarla karşılaşırken asıl büyük baskı ve işten çıkarmalar 15 Temmuzda yaşanan darbe girişimi ve ardından ilan edilen OHAL ile yaşandı. Devlet darbe girişiminin imzacılarla ilgisi olmamasına rağmen bu olağan dışı koşulları ve artan güvenlik söylemini adeta imzacıları görevden uzaklaştırmak için bir fırsata çevirdi. Peyderpey ilan edilen Kanun Hükmünde Kararname'lerle (KHK) toplamda 406 imzacı akademisyenin işine son verildi. 56 kamu üniversitesinden toplam 391, 4 vakıf üniversitesi toplam 8 ve bakanlıklardan toplam 7 kişi ihraç edildi. İhraç edilenlerin herhangi bir devlet kurumunda veya sigortalı bir işte çalışmaları KHK kapsamında engellendi. Dicle Üniversitesinden ihraç edilen imzacı akademisyenler İstanbul'da "Örgüt Propagandası Yapmak" suçlamasıyla devam eden davanın yanında 1 Mayıs 2017'de Örgüt Üyeliği Suçlamasıyla evlerine baskın yapılarak bir gün boyunca gözaltında tutuldular. Daha sonra bu soruşturma takipsizlikle sonuçlandı.

Bölge üniversitelerinden de toplamda 78 akademisyen ihraç edildi. Görece yeni ve akademik personel sayıları ülkenin diğer bölgelerine kıyasla az ulan bölge üniversiteleri açısından bu ciddi bir rakam teşkil etmektedir. Bölgede ihraç edilen akademisyenlerin yayın bakımından nitelikli ve kıdemli hocalardan oluşması bu Üniversiteler bakımından büyük bir kan kaybı anlamına gelmektedir.

---

6): <https://www.tihvakademi.org/wp-content/uploads/2019/03/Barisicinakademisyenlervakasi.pdf>

İhraç sürecini çoğu katılımcı büyük bir şaşkınlıkla karşılamadıklarını bekledikleri bir şey olduğunu ifade etseler de yine de genel itibariyle ilk anda duyduklarında büyük üzüntü yaşadıklarını ifade ettiler. Bu süreçte çoğu akademisyen hayatının kökten değiştiğini ve farklı sorunlarla yüzleşmek zorunda kaldıklarını ifade ettiler. Katılımcıların çoğu çevrelerinden ve ailelerinden dayanışma gördüklerini ve ihraç olmanın toplumda psikolojik olarak bir baskı unsuruna dönüşmediğini tam tersine bunu rahatlıkla dile getirdiklerini ifade ettiler. Hatta “15 Temmuz Darbe Girişimi” kapsamında ihraç edilenlerinde bölgede göreceli olarak daha rahat ettiklerini gözlemlediklerini söylediler. Aile içerisinde katılımcıların bazıları ciddi sorunlarla karşılaştıklarını ve 3 katılımcı eşleriyle bu sürecin ağırlığı sebebiyle sorun yaşadıklarını, bir katılımcı ise bu süreçte yaşadıklarının da etkisinin katkısı olduğunu söyleyerek evliliğinin sona erdiğini ifade etti. Diğer bir katılımcı ise bu süreçte eşinin psikiyatrik destek almak zorunda kaldığını ifade etti. Katılımcılardan 4'ü psikiyatrik destek aldığı 3'ü ise bu süreçte ilaç tedavisi aldığı söyledi.

3.katılımcı, “ihraçtan sonra daha fazla çalışmak zorunda kalmasının aile içinde alışlagelmiş düzeni bozduğunu, üniversitedeyken daha rahat çalışma koşullarının aile bireyleri ile ilgilenebilme imkânı verdiğini ancak mevcut durumda çalıştığı yerde uzun mesai saatleri sebebiyle bunun eskisi gibi mümkün olmadığını belirterek bu değişimden dolayı aile içinde ufak gerginlikler yaşandığını” ifade etti.

Çoğunluğu üç yıla yaklaşan ihraç sürelerinde gördüğümüz katılımcıların bir şekilde ilk şoku atlattıkları ve hayata bir yerlerden tutundukları kendileri için farklı meşguliyetler edindiklerini gözlemledik. Bu süreç bir şekilde ihraç olanları yıpratmıştı ama aynı zamanda bazı yönlerden onları güçlendirmişti. Katılımcıların neredeyse hepsi aile bireylerinden destek ve dayanışma gördüklerini söylediler.

4. Katılımcı bölgede yaşamanın avantajını şu şekilde özetledi;

“İhraç süresince selam vermekten imtina edenler de oldu bağrına basanlar da. Biz bu bakımlardan Diyarbakır’da şanslıydık. Batıda biraz daha bu süreç yıkıcı olmuştur. Burada mesela bir esnafa gidiyorsunuz. Benim alışveriş yaptığım bir esnaf mesela bir gün beni merak ediyormuş ve sordu beni. Ben de imzacı olduğumu söyleyince sen bizdensin diye samimi bir şekilde yaklaştı. Diyarbakır’da herkes mutlaka bu mağduriyeti yaşamıştır. Ya tutuklanmıştır ya öldürülmüştür ya gözaltına alınmıştır ya işten atılmıştır. Bu yüzden şehrin bu anlamda çok daha duyarlı olduğunu düşünüyorum. Ama şehrin kurumlarında aynı hassasiyet yok ve bu bakımdan bir zafiyet olduğunu söyleyebiliriz.”

Yine 3. katılımcı ev kiralarken ihraç olduğunu söylediği için kendisine komisyon konusunda oldukça yardımcı olduğunu ifade etti. 6 katılımcı bölgenin psikolojik rahatlığını şu şekilde ifade etti;

“İhraç olan bir kişi olarak herhangi negatif bir şey yaşamadım. Sanırım biz Diyarbakır’da yaşayanlar olarak biraz daha şanslıyız. Sokakta, çevremde kimseden negatif bir şey almadım. Aksine (ihracımız) bir gurur vesilesiydi. İhracın Kürtlüğümüzden muhalifliğimizden olduğunu herkes biliyordu. Dolayısıyla psikolojik olarak olumlu yansıdı. Bununla gururlandık ve başımızı öne eğeceğimiz bir şey yapmadığımızı herkes biliyordu ve tam aksine kamu yararına bir şey yaptığımız için ihraç edildiğimiz insanlar biliyorlardı. Bazı arkadaşların özel olarak benim için bir şeyler yapmak istiyorlardı ve bu imzayı kendiniz için atmadınız burada kıyamet kopuyordu ve biz bunu biliyoruz. Bu anlamda daha çok pozitif tepkilerle karşılaştım.”

ii. katılımcı yine konuya ilişkin psikolojik rahatlığı bölgede ihraç sayılarının fazlalığına bağlayarak bunu şu şekilde ifade etti.

“Diyarbakır’da ihraç sayısı öğretmenler ve Belediye’de işinden edilenler çok fazla olduğu için nerdeyse herkes bunu bir şekilde yaşadığı için hiç ayrımcılığa maruz kalmadık. Bu da Diyarbakır’ın farkıydı.”

12. Katılımcı ise bölgede insanların ihraçları sahiplendiğini şu şekilde ifade etti.

“Bizim basın medyada okuduğumuz kadarıyla mesela başka illerde baba çocuğuyla konuşmuyor, eşler ayrılıyor. İnsanlar onu (ihraç olan kişiyi) tamamıyla terörize ediyor ve bir kalıba koyuyor. O anlamda biz rahatız burada öyle bir şey yaşamadık. Tam tersine insanlar sahipleniyor. İnsanlara ihraç olduğumu söyleyince üzüntüsünü dile getiriyor. Ama bölgede sadece akademisyenler değil diğer iş kollarında da çok ihraç olduğu için artık bu rutin hale geliyor ve normalleşiyor.”

İhraç sonrası bölge dışına taşınan 13. katılımcı ise farklılığı şu şekilde dile getiriyor.

“Bölge dışında yaşamının dezavantajı şudur. Mesela ben Diyarbakır'da yaşıyor olsam önüme gelen herkese tereddütsüzce KHK'lıyım diyebilirim. Burada eğitimime devam ettiğim sınıfta sadece bir kişi biliyor KHK'lı olduğumu. KHK'lı olduğumu burada gizleme ihtiyacı hissediyorum ve çok yayılmasını istemiyorum.”

Toplumsal bazda bu şekilde rahat hisseden imzacı akademisyenler aynı desteği üniversiteden almadıklarını, üniversitelerde birkaç kişi hariç genel anlamda meslektaşlarının kendilerinden uzaklaştığını görüşmekten korktuklarını ifade ettiler. Bu bakımdan çoğu akademisyen meslektaşlarına karşı bir kırgınlık, hayal kırıklığı ve öfke hissettiklerini ifade ettiler. Ayrıca katılımcıların yarısına yakını bir şekilde ilk dönemde kendilerini eve kapattıklarını bir süre değersizlik duygusu hissettiklerini ve akademik unvan ve etiketlere çok değer verildiğini söylediler.

14. katılımcı “ihraç olduktan sonra da akademik çalışmalara devam etmeye çalıştığını ama bunu kendisi için çok tatmin edici hale gelmediğini, formel akademi içinde değilseniz yaptığınız şeylerin akademi çevrelerinden dikkate alınmadığını bu bakımdan akademik anlamda bir değersizleşme yaşadığını” ifade etti.

21. katılımcı ihraç sonrası ailevi yaşadığı psikolojik ve ailevi sorunları şu şekilde ifade etti.

“Ailem oldukça etkilendi bu süreçten. Yılların emeğinin boşa gitmesi hissi karşısında çok etkilendiler ama işte hapse düşmek cezaevine girmek gibi daha kötü şeyler olmasın da bir şekilde dönersin diye teselli verdiler. Eşim ihraç olmamda benden daha çok etkilendi ve ilk duyduğunda çok ağladı. Bu süreç onu benden daha fazla etkiledi. Çevremle ilişkilerim de dönüşüme uğradı. Araştırma görevlisiydim ve insanlar saygı duyuyorlardı. Tabi akademi sadece üniversiteler ile sınırlanabilir ama ben henüz doktora öğrencisi olduğum için henüz bir akademik unvanınız da yok. Bir anda bir boşluğa düşüyorsunuz. Birde çevrenizde kariyere ve belirli bir gelir seviyenizin olmasına önem atfeden insanlar var. Bu açıdan size acıma hissiyle bakanlar oluyor. Bu hoşuma gitmiyordu. Sanki ben eskiden farklı bir kişiymişim ve şuan farklı bir kişiymişim gibi davranıyorlardı. Ben aslında aynı kişiydim. Düşüncelerim kimliğim aynıydı. Sadece işimden edilmiştim. Eşim de aynı zamanda ailesine de baktığı için ekonomik sorunlar yaşadık, taşınmak zorunda kaldık ve bu dönemde eşimle ilişkilerimiz hem benim daha hassaslaşmam hem sosyo-ekonomik etkiler sebebiyle bozuldu.”

İhraç süreci çoğu katılımcı için ağır bir süreç olmuş, gündelik hayattan, iş ve aile ilişkilerine kadar farklı etkileri olmuştur. Katılımcıların çoğunda gözlemediğimiz özellikle ilk dönemden aktardıklarına göre psikolojik olarak derinden etkilendikleridir. Süreç uzadıkça akademisyenler farklı mecra ve iş kollarına yönelmişler. Bazıları emekli olmayı tercih etmiş, bazıları da her hangi bir iş arayışına girmemişlerdir. Sonuç itibarıyla ihraç sürecinin en temel psikolojik etkisi katılımcıların 3’ü dışında bir süre sonra akademik kimliklerinin solmaya başlaması ve kendilerini alanları dışında bir hayata alıştırma sürecinin yaşanmasıdır. Buna paralel olarak ihraç olan akademisyenler bazı yönlerden güçlendiklerini ve hayata akademinin dar penceresinden ötesine bakabilme imkânı bulduklarını ifade ettiler. Bazı katılımcılar farklı yönlerini geliştirdiklerini, dayanışmanın önemini kavrayarak sosyal olaylara daha duyarlı hale geldiklerini söylediler. 3 yıla yaklaşan ihraç

süreçleri bu yönüyle akademisyenler için ağır bir süreç olmanın yanında güçlendirici ve öğretici bir süreç olduğunu söyleyebiliriz.

6. katılımcı sürecin kayıplarının yanında güçlendirici sürecini şu şekilde ifade etti;

“Muhtemelen en büyük kazancımız direnç. Ben hayat karşısında daha dirençli olduğumu biliyorum. Direnç gösterme beceri ve kabiliyetimiz arttı. İkincisi akademinin körelten tarafları da var. Bir rutine giriyorsunuz. Rutinin bir konfor sağlayıcı tarafı var. Rutin bir işiniz var rutin bir düzeniniz var. Rahatsız ve belirsizlik yok. Ama rutininin monotonlaştıran ve tırnak içinde sizi çoğu kabiliyetten geri tutan bir tarafı da var. Çok geliştirici bir şey değil rutin. Monotonlaşma ve verimden düşürme hali ki bu her alanda böyle... Kriz halinde yaşamak çok yorucu bir şey ve ben 3 yıldır deli gibi çalışıyorum ve hiç bu kadar yorulmamıştım. Ama bunun iyi bir tarafı oldu, biraz o monotonluktan çıkıp aslında kullandığınız takdirde baya bir becerinizin olduğunu fark ediyorsunuz.”

Anayasa Mahkemesi'nin “Bu Suça Ortak Olmayacağız” metnini ifade özgürlüğü çerçevesinde suç teşkil etmediğini ilan etmesi sonrası ise bir kısmı güven duymasa da katılımcıların büyük kısmı işlerine iade edileceklerine dair umutlu olduklarını dile getirdiler. Bu kararın katılımcılar arasında moralleri yükselttiğini gözledi.

4. katılımcı akademiye dönüşünde hissedeceği şeyi şu şekilde ifade etti.

“Biz alınımız ak, açık, gurur ve onurla döneceğiz ve oradaki köhne zihniyetle mücadeleye devam edeceğiz.”

3.katılımcı ise dönüşte gururlu bir rahatlama ve ayakta kalmanın verdiği bir güç hissiyle dolu olacağını ifade etti:

İhraç süreci, bu bakımdan akademisyenleri medeni ölüme mahkûm etmeye çalışmış ve belirli bir süre bu konuda başarılı olsa da katılımcılarda gözlemediğimiz zaman geçtikçe bir hayata dönme ve psikolojik açıdan bir toparlanma olmuştur. Moral ve dayanışma bakımından güçlenen katılımcıların bazı kesimlere kırgınlıkları olsa da büyük çoğunluğu onurlu hissettiklerini ve işe dönüş konusunda umutlu oldukları söylenebilir.

9.2 Ekonomik Etkiler

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi bölgede karabalık ilişkilerinin etkisi ve insanların olumlu yaklaşımları ihraç akademisyenlerin ekonomik anlamda hayat standartları düşse de bir şekilde ayakta kaldıklarını gösteriyor. Bunu söylemekle beraber “uzun süre iş aramak, düşük ücretlerle çalışmak zorunda kalmak, kendi uzmanlık alanı dışında çalışmak zorunda kalmak ve ya akademik kıdemini yüksek olmasından kaynaklı iş bulmakta zorlanmak, bir yerde çalışma umudunu kaybetmek” katılımcıların ifade ettiği çeşitli durumlar arasındaydı.

İhraç olan katılımcılar ekonomik anlamda sürecin başlarında ev taşımak zorunda kalmak, kredi ödemeleri ve çocukların eğitim masrafları gibi harcamalarda sıkıntılar dile getirdiler. Emeklilik hakkı kazanmış hocalar emeklilik haklarını elde etmek için bir süre beklemek zorunda kalmışlardır. Bu süreçte akrabalarından yardım aldığını ifade eden katılımcılar çoğunlukta idi. Katılımcılarda birisi emeklilik hakkı olmasına rağmen kendi ifadesiyle bir tepki olarak bu hakkını talep etmemiş ve Üniversiteye dönüşü bekleyeceğini ifade etmiştir. Katılımcıların 8'i daimi ve güvenceli bir işi yoktur. Çalışılan kurumların çoğunda geçici bir durumları söz konusudur. Bunlardan 4'ü görüşme zamanında herhangi bir işte çalışmamaktaydılar. Tabii bu sayının çalışmak isteyip de çalışamayan sayısı olduğunu ifade etmek gerekir. Nitekim katılımcılarda 6'sı emeklilik hakkı kazanmış ve emeklilik haklarından faydalanabilmektedirler. Buna ek olarak bazı hocalar yurt dışında iş bulabildiklerini ama yasaklar sebebiyle gidemediklerini ifade ettiler.

Çoğu akademisyen akademik üretim için önemli bir unsur olan ekonomik güvenceden yoksun bırakılmış, emekli olan katılımcılarda ihraç süreci yasaklardan dolayı motivasyonlarını kaybetmişlerdir. Ticaret, özel eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, çevirmenlik katılımcıların giriştikleri iş sahaları olsa da, çoğu geçici ve sigortasız nitelikte olmuştur.

Farklı dersane ve özel okullarla iş görüşmesi yapan 11. Katılımcı deneyimlerini şu şekilde aktardı;

“Bir kaç okula ve dershaneye başvurduğum. Ses seda çıkmadı. Ararız ederiz dediler ana dönen olmadı. Bir okulla detaylı görüşmeye gittim onlarda “hocam bir öğretmen olsaydınız sizinle üç beşin hesabını yapar bir pazarlığa girişirdik ama sizin kıdeminizde bir hocaya ne önerilir? dedi. Bence akademik kariyerimiz başa bela mı? diye yanıtladım. O da öyle bitti”

Ücretlendirmeler de ihraç olmanın dezavantajını yaşadıklarını çalışan tüm katılımcılar ifade etti.

Örneğin 1.katılımcı bunu şu şekilde dile getirdi.

“...mesela çalıştığım yer dışardan hizmet alımı yapsaydı çok daha yüksek ücret ödemek zorunda kalacağı işi ben çok daha düşük ücretle yaptım ve bu anlamda bir emek sömürüsüne maruz kaldım.”

20. katılımcı ise iş ararken yaşadığı sorunları ve ücretlendirmede ki dezavantajları ifade etti.

“Sonuçta ihraçsınız gidip başvurduğunuz okullara işte ben ihracım demek istemiyorsunuz. Söyleyince biraz tereddüt ediyorlar. Gidiyorsunuz tamam döneriz size diyorlar dönmüyorlar. Çalıştığınız yer ise sizi işe muhtaç görüyorlar sigortanızı yatıramıyorlar. Çalışınca mesela öğrencilere üniversiteden hoca getirdik diyorlar ama ücretlendirmeye gelince onu hiç dikkate almıyorlar. İnanılmaz ucuza ve

inanılmaz yoğun bir biçimde çalıştırıyorlar sizi.”

Yine 18.katılımcı çalışma ile ilgili hislerini şu şekilde açıkladı:

“Uzun süre herhangi bir iş aramadım evimiz var arabamız var ve biraz da birikimimiz vardı. Ama bir süre sonra artık toparlanıp bir şeyler yapmam gerekiyor dedim. Evde oturunca daha kötü oluyor. Bir de alıştığınız bir düzen var sabah kalkıp mesaiye gitmek. Ondan sonra bir arayışa girdim bana uygun ne olabilir diyordum. Okullara başvurduğum. Başta, bana evet tabi diyorlardı. Siz bizim için büyük bir kazanç olursunuz falan filan. Ama sonra geri dönüş olmuyordu. Bazen akademik kariyerde yüksekte olmak ve tabi yaş dezavantaj oluyor. Genç olsanız her işe atılabilirsiniz, ben her işe başvururdum genç olsam. Ama sonuçta siz bir yaşa gelmişsiniz bir unvanınız var. Tanıdıklarınız var. Bir de bir çevreniz var. Öyle her işe de giremiyorsunuz, atılamıyorsunuz. Bir de biz ticaretten anlamıyoruz. Banka üzerinden işimizi halletmişiz hiç para işleri ile ilgili işimiz olmamış. Bilmiyoruz.”

Birçok kuruma başvurup ihraç olmaktan kaynaklı alınmadığını ifade eden 14. katılımcı mültecilerle ilgili çalışan bir uluslararası kurumda iş başvurusu deneyimini ironik bir şekilde aktarıyor.

“...stabil bir iş yapayım düşüncesinde olduğumda mültecilerle çalışan bir kurum vardı. Onlar bizimle çalışır mısınız dediler. Ben de olur çalışırım dedim. Benim niteliğimde birine ihtiyaçları vardı. Başvurdum mülakatlardır görüşmelerdir ücrettir vesaire evrakları topladım ama sonra olmaz dediler. Yukarıdan bir yerlerden talimat gelmiş. Sonra mültecilerle çalışan başka bir kuruma başvurduğum. Onlar da mülakata çağırdılar beni. Beğendiler de. Tam hazırlık yapıp gideceğim, arayıp bana istersen gelme dediler. Oysa yoldaydım gitmiştim artık. Niye gelmeyin dediniz diye sordum. Seni alamayız dedi yönetici kişi. “Hayır”, alabilirsiniz teknik olarak her hangi bir sıkıntı yok dedim. Bu kamu hizmeti değil dedim. Siz bir STK’sınız dedim. “Devletin baskısından çekiniyoruz”, diye yanıt verdi. Ben de “ama devletleri ile sorun yaşayan insanlarla çalışarak kendinizi var ediyorsunuz” dedim. Bu çok absürd bir durum olmuştu.”

Ekonomik olarak katılımcıların büyük çoğunluğu çalıştıkları döneme göre büyük gerileme yaşasalar da, ihracın ilk dönemleri haricinde bir toparlanma yaşamışlar ve en azından temel ihtiyaçları karşılayabilme durumuna gelmişlerdir. Eş ve yakın çevre yanında, Eğitim Sen'in sendikalı olmayan 2 katılımcı hariç katkıları bir şekilde katılımcıların en azından minimum harcamalarını karşılayabilmelerine olanak sağlamıştır. Katılımcılardan bazıları özellikle Kürt Siyasi kurumlarının maddi manevi ilgisizliğinden oldukça yakınmışlardır.

Son olarak Kürt illerinde akrabalık ilişkilerinin geleneksel yapısı bir bakıma ihraç olan akademisyenlerin bu bağları sayesinde ekonomik olarak ayakta kalmalarını sağlamıştır. Ama yine de katılımcıların bir kısmı hayatta tutunabilmek için eskisinden çok daha fazla çalışmak zorunda kaldığını ifade etmiştir.

49-3. Akademik Etkiler

Çalışmamızın en çarpıcı noktası ihraçların akademik etkisinin büyük çapta olmasıydı. İhraçların Türkiyede'ki üniversitelere olumsuz etkisi zaten açık olmakla beraber en büyük darbeyi bölge üniversitelerinin almış olduğunu söylemek yanlış olmaz. Görüştüğümüz ihraç akademisyenlerin büyük çoğunluğu yurt dışı ile bağlantısı olan ve bazıları eğitimlerini yurt dışında tamamlamış, yayın ve atıf sayıları yüksek, -yine bazıları bu bakımlardan kendi üniversitelerinin en iyi hocaları ve çoğu yabancı bir dili rahatlıkla konuşabilen kişilerdir.

Özellikle bölgede yeni kurulan üniversiteler bir dönem genç, yurt dışı doktoralı ve kendini geliştirmiş akademisyenler için cazibe merkezi haline gelmişlerdi. Özellikle bölgeden eğitim için ayrılmış ve dönmek isteyenler için bir çekim alanı olmuştu. İhraçlar, bölge üniversitelerinin bu çekiciliğini yıkmakla kalmayarak özgür düşüncenin merkezi olması gereken bu kurumları tekipleştirme ve fikir üretmek yerine siyasetin kontrol ve endoktrinasyon

7): <http://tr.urapcenter.org/2019/> Erişim Tarihi(20.03.2020)

alanları haline dönüştü. Zaten kadro anlamında küçük olan bölge üniversitelerinden 78 imzacı akademisyenin işinden edilmesi bu üniversiteleri daha fazla etkiledi.

Bölge üniversitelerindeki gerileme, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin her yıl yayınladığı ve Üniversitelerin bilimsel yayın kriterlerine göre sıralamasının yapıldığı URAP(University Ranking By Academic Performance) raporlarında da açıkça gözükmektedir. Bu rapora göre, örneğin Dicle Üniversitesi'nin 2016-2017 sıralaması 28 iken 2019-2020'de 7 sıra düşerek 35. sıraya gerilemiştir. Yine Van Yüzüncü Yıl Üniversite'si 33. Sıradan 37. sıraya gerilemiştir. Bu sıralamalardaki puanlar ihraç olan akademisyenlerin aldıkları atıflar hala kendi üniversitelerinin puanlarına eklenmesine rağmen bu durumdadır. Bu da ihraç olanların akademik üretimden tamamen vazgeçtiği anlamına gelmektedir. Bu gerileme tabii ki sadece imzacı akademisyenler değil, tüm KHK ile ihraçların sonucudur. Ama yine de İmzacı akademisyenlerin bazılarının kendi üniversitelerinde en çok atıf alan hocalar olduğunu tekrar vurgulamak gerekir.

Akademik etkiler bakımından bir başka önemli nokta da ihraç olmamış akademisyenlerin de bu süreçten derinden etkilenmiş olmasıdır. Nitekim, ihraç olmamış katılımcı bu sürecin hem korku hem de motivasyon kırıcı etkisi bakımından akademik üretimini durma noktasına getirdiğini ifade etti. Sosyal Bilimler alanında ise belirli konuların kısıtlı hale gelmesi, bu alanda halen çalışan akademisyenleri etkilemediğini düşünmek zor. İhraçların halen çalışmakta olan akademisyenleri ne kadar etkilediği de araştırılmayı bekleyen konular arasındadır.

1. katılımcı akademiden tamamen koptuğunu şu şekilde ifade etti:

“İhraç olduğumda yeni doçent olmuştum ve Yüksek Lisans öğrencilerim vardı. Tezlerini bitirmiştim ama yayın yapmamıştık. Mesela onlara hiç bakamadım. Öğrencilerim de arayıp, “hocam artık kendinize gelmediniz mi?” diye soruyorlar. Ama ben hiç bir şey yapamadım. Sadece bir doktora öğrencisinin tezine bakabildim o da mecburiyetten ve öğrencinin sürekli arayıp rica etmesinden dolayı yapabildim. İhraçtan önce çok üretken biriydim.”

2. katılımcı Türkiye'deki akademi ile ilgili düşüncelerini şu şekilde dile getirdi:

Akademi denince aklıma işte “reis” oturmuş ve YÖK başkanı Yekta Saraç önünde ceketini iliklemiş şekilde duruyor. Türkiye'deki akademinin durumu budur. Akademi bir para kazanma, torpille işe girme yeri başka bir şey değil.

4.katılımcı yine akademinin içinin boşaltıldığını ifade ederek şöyle devam etti:

“Akademi ile ilgili düşüncelerim değişti. Akademinin içinini boşaltıldığını- ki bu geçmişte de yapılmaya çalışılıyordu - özellikle bu süreçte epey bir içinin boşaltıldığını birebir tanık olduk. Öncesinde makale yazıyorduk, çalıştaylar düzenliyorduk ihraç olunca içimden gelmedi ve farklı kulvarlara yöneldim.”

6.katılımcı bölümde hoca sayılarını hesaba katarak akademik Üniversitesinde ki akademik gerilemeyi şu şekilde tarif etti:

“İyi bir bölüm için öğrenciye en azından 50 ders sunmanız lazım. Bir de seçmeli dersleri katarsanız bu sayı 70’çıklar. Bu kadar ders için en az 20-25 hocaya ihtiyaç var. Biz kendi bölümümüzde bunu 9 hocayla yapıyorduk. İhraçlardan sonra bıraktığımız öğrenciler 3 hocanın verdiği derslerle veya ilgisiz bölümlerden gelen hocalara ders verdirilerek mezun oldular. Ayrıca yüksek lisans bölümü öğrenci alımını durdurdu. Ve tüm bunlar sadece bizim bölüme ilişkin değil. Birçok bölümde böyle şeyler yaşandı. Üniversiteden taşranın taşrası bir üniversite kaldı geriye tüm bu yaşananlardan sonra.”

Ayrıca kendi üretimiyle ilgili şunları ekledi:

“Alanımda okuma, güncel tartışmaları takip etme gibi şeylere zaten zaman kalmıyor. Uluslararası ağlara dâhil olma, kendi branşınızı takip etme bu tamamen durma noktasına geliyor. Ders zaten veremiyorsunuz zaten sadece bir araştırma yapıp yazma kalıyor. Onu bir süre para kazanmak için yaptım. STK'lara akademik formata yakın tutmaya çalışarak birkaç şey yazdım. Akademik olarak yapabildiğim tek şey bu oldu.”

10

Sonuç

“Barış için İmza” atabilme cesareti gösteren akademisyenlerin maruz kaldıkları hak ihlalleri yaşantılarında psikolojik, ekonomik, sosyal ve akademik olmak üzere çok geniş bir yelpazede olumsuz etkilenmelerine sebebiyet vermiştir. Kürt illerindeki akademisyenleri maruz kaldıkları baskılar bu süreçte kendilerine bir direnç alanı olarak görüp bütün zorluklara ve hak ihlallerine rağmen üniversal birer akademisyen olmanın kendilerine yüklediği misyonun farkında olarak hayatlarına devam ettikleri gözlemlenmiştir. Özellikle hak, adalet, hak temellilik, insani ve vicdani, insan onuru, insan hakları, özgürlükler ve özellikle ifade özgürlüğünün geliştirilmesi konusunda ülkenin yüz akı oldukları gerçeğini geliştirdikleri direnç ve kararlılıkla göstermişlerdir. Kürt coğrafyasında olmanın zorluklarına karşın küçük küçük dayanışma örneklerinin getirdiği moral akademisyen kimliğinin evrensel değerlere olan bağlılığını ve bilimsel üretimin akademik özgürlükler bağlamında ne kadar kıymetli olduğunu da göstermiştir. Bilimsel üretkenliğin özgür düşünce ile mümkün olduğunu akademik üretim merkezleri olan üniversitelerin ihraç sonrası performans düşüklükleri ile ilgili istatistiklerle de ortaya konulmuştur. Bu açıdan bu çalışmanın elde ettiği temel bulgu, akademik özgürlükler ve ifade özgürlüğü geliştikçe üretkenlik gelişir. Bu açıdan Barış için Bir İmza atan her bir akademisyen aynı zamanda insan hakları, hak, adalet, özgürlük ve bilimsel gelişmeye de öncülük edecek bir adım attığını farkında olarak imza attığını dile getirmiştir. Yaşanılan hak ihlalleri ve zorluklar akademisyenlerin daha güçlü bir dirençle bu tür kavramlara daha fazla anlam yüklemelerine sebebiyet vermiştir.

11

Ekler

EK 1 Araştırma Soruları
Ekonomi ve Toplum Akademisi Projesi
Barış İçin Akademisyenler Kürt İlleri Deneyimi
Saha Çalışması Görüşme Formu

Bu görüşme formu, Yeni Yaşam Derneği'nin Ekonomi ve Toplum Akademisi Projesi kapsamında barış bildirisine imza atan ve KHK'larla işlerinden edilen akademisyenlerin yaşadıkları problemleri ve hak mahrumiyetlerini/ihlallerini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Proje kapsamında Diyarbakır ve diğer Kürt illerinde akademisyenlerin işlerinden edildikleri süreç ve sonraki aşamalarda yaşadıkları problemler ve hak ihlallerinin tespit edilmesine yönelik bir rapor hazırlanarak yayınlanacaktır.

Görüşme Tarihi	...../...../2021
Görüşme Numarası	BAK-21/.....

GÖRÜŞME SORULARI
KİŞİSEL BİLGİLER

Sn	Soru	Cevap/Değerlendirme
1.1.	Yaş	
1.2.	Medeni durum	
1.3.	Çocuk sayısı	
1.4.	Akademik pozisyon-unvan	
1.5.	Hangi üniversiteden ihraç edildiniz?	
1.6.	İşten çıkarılmanıza sebep olan KHK?	

1.7.	Devam eden davalarınız var mı?	
1.8.	Başka sebepten dolayı soruşturma ve/ya dava açıldı mı?	
1.9.	Barınma hakkı ve mesken durumunuza ilişkin hak ihlali yaşadınız mı?	
1.10.	Aile bireylerinde başka ihraç var mı?	
1.11.	Yurt dışı yasağı var mı?	
1.12.	Yaşadığınız ev size mi ait kira mı?	

İMZA SÜRECİ

SN	Soru	Cevap/Değerlendirme
2.1.	İmza metni size nasıl ulaştı?	
2.2.	Bildiriyi okurken imzalamaya nasıl karar verdiniz?	
2.3.	Sizi imza atma-ya teşvik-sevki eden temel sebep neydi?	
2.4.	Kimliğinizin (Kürt/Türk) metne imza atmada etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?	
2.5.	Kimlik ve siyasal duruşunuz arasında bir ilişki olduğunu düşünüyor musunuz?	
2.6.	Bu durumun imzacılar genelinde etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?	

2.7.	İmza metnine ilişkin temel düşünceniz nedir?	
2.8.	Bugün aynı metne yine imza atar mısınız?	
2.9.	İmza atmanızda çatışma bölgesinde yaşıyor olmanızın nasıl bir etkisi oldu?	
2.10.	İmza atarken aile fertlerine ve ya dostlarınıza danıştınız mı?	
2.11.	Danıştıysanız nasıl tepkiler aldınız?	
2.12.	Sizce “Bu Suça Ortak Olmama- cağız” metninin Türkiye’deki barış ortamına olumlu ve ya olumsuz bir etkisi oldu mu?	
2.13.	Hükümetin açıklamasından sonra ne hissettiniz?	

2.14.	Tedirginlik ve/ ya korkuya kapıldınız mı?	
2.15.	Hangi haklarınız elinizden alındı?	

İHRAÇ SÜRECİ VE PSİKOLOJİK ETKİLER

SN	Soru	Cevap/Değerlendirme
3.1.	İhraç old- uğunuzu duy- duğunuz an tepkiniz ne oldu?	
3.2.	Aile bireyleriniz ihracınızı nasıl karşıladi?	
3.3.	İhraçtan son- ra aileniz ve dostlarınız ile ilişkileriniz nasıl bir dönüşüme uğradı?	
3.4.	Eşinizle (evliler için) ilişkinizde bir sorun oldu mu?	
3.5.	İhraç sonrası psikolojik destek aldınız mı?	
3.6.	Herhangi bir ilaç tedavisi alıyor musunuz?	

3.7.	İhraç ile ilişkilendirdiğiniz bir sağlık sorunu yaşadınız mı?	
3.8.	İşinizi kaybedince herhangi bir değersizlik ve dışlanmışlık duygusuna kapıldınız mı?	
3.9.	Kürt illerinde bulunmanızın psikolojik anlamda bir avantajı veya dezavantajını hissettiniz mi?	
3.10.	Anayasa Mahkemesi kararı sonrası beklentileriniz değişti mi?	
3.11.	Kendinizi “Akademi”ye dönüş için daha umutlu hissediyor musunuz?	
3.12.	Akademiye dönüşte yaşayacağınız en belirgin duyguyu nasıl tarif edersiniz?	

3.13.	Tehdide ve/ya hedef göstermeye maruz kaldınız mı?	
3.14.	Bu süreçte hangi duyguyu daha yoğun hissettiniz?	
3.15.	Bu dönemin sizde bıraktığı etkiler bakımından hangi yönünüzü güçlendirdiğini düşünüyorsunuz?	
3.16.	Yaşadığınız şehrin farklı olmasından kaynaklı daha fazla baskı hissettiniz mi?	
3.17.	Etnik kimliğinizin farklı olmasından kaynaklı daha fazla baskı hissettiniz mi?	
3.18.	Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında daha fazla hak ihlali yaşadığınızı düşünüyor musunuz?	

EKONOMİK ETKİLER

SN	Soru	Cevap/Değerlendirme
4.1.	Bakmakla yükümlü olduğunuz kimse var mı?	
4.2.	Eşiniz(evliyseniz) çalışıyor mu?	
4.3.	İhraç olduktan sonra ne kadar süre iş aradınız?	
4.5.	İhraç olduktan sonra geçiminizi nasıl sağladınız?	
4.6.	İş ararken nasıl sorunlarla karşılaştınız?	
4.7.	Kendi mesleğiyle uyumlu iş bulabildiniz mi?	
4.8.	İhraç olduğunuzdan dolayı ücretlendirmelerde bir dezavantaj hissettiniz mi?	
4.9.	Sivil toplum kuruluşlarından bir destek aldınız mı ve/ya almaya devam ediyor musunuz?	

4.10.	Yakınlarınızdan destek aldınız mı?	
4.11.	Şehir değiştirmek ve/ya taşınmak zorunda kaldınız mı?	
4.12.	Çalışma hakkınızın elinizden alınması günlük hayatınızı nasıl etkiledi?	
4.13.	Ne tür işlerde çalıştınız?	

BARIŞ İÇİN BİR İMZA I KÜRT İLLERİNDE KHK'LI BARIŞ AKADEMİSYENLERİ

AKADEMİK ETKİLER

SN	Soru	Cevap/Değerlendirme
5.1.	İhraç sonrasında akademik çalışmalara devam edebildiniz mi?	
5.2.	İhraç öncesi ve ihraç sonrası akademik üretimlerinizde bir değişiklik oldu mu?	
5.3.	Dayanışma akademilerinde veya başka bir yerde ders verdiniz mi?	
5.6.	İmza süreci ve sonrasında kendinize otosansür uyguladığınızı ve fikirlerinizi daha temkinli dile getirdiğinizi hissediyor musunuz?	

5.7.	Düşünce özgürlüğünün akademik üretimde etkisini göz önünde tutarak bu ihraç sürecinin diğer akademisyenler üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?	
5.8.	Kendi Üniversitenizin ihraç sonrası akademik olarak gerilediğini düşünüyor musunuz?	
5.9.	Akademik camianın imza ve ihraç sürecinde duruşunu nasıl buluyorsunuz?	
5.10.	Yeteri kadar dayanışma oluştuğunu kendi üniversiteniz kapsamında düşünüyor musunuz?	

5.12.	İhraç öncesi ve sonrasında Üniversitenizde akademik faaliyetler ve dersler bakımından nasıl baskılara maruz kaldınız?	
5.13.	İmza süresince derslerinizde kendinize otosansür uyguladığınızı düşünüyor musunuz?	
5.14.	Yurt dışında herhangi bir akademik kurumla bağlantınız var mı?	
5.15.	Yasaklardan dolayı bu bağlantılarınız etkilendi mi?	
5.16.	Yurt dışındaki akademik kurumlardan yeteri kadar destek aldığınızı düşünüyor musunuz?	

Bu rapor Hollanda Büyükelçiliği Matra-sosyal dönüşüm programı desteğiyle yürütülen bir proje kapsamında hazırlanmıştır. Bu raporun içeriğinden yalnızca Yeni Yaşam Derneği sorumlu olup herhangi bir şekilde Hollanda Büyükelçiliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

